

Використання прикладів героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей як педагогічна умова виховання краси вчинку студентів

А. О. Кушнір

Кафедра педагогіки Національного університету біоресурсів та природокористування України
Corresponding author. E-mail: antonina_gabrus@ukr.net

Paper received 03.10.17; Accepted for publication 10.10.17.

Анотація. У статті розглядається педагогічна умова виховання краси вчинку студентів – використання прикладів героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей.

Ключові слова: краса вчинку студентів, педагогічні умови, віртуальні екскурсії, пошуково-краєзнавча діяльність.

Вступ. Останніми роками ситуація в Україні характеризується зниженням духовності та моральності в суспільстві, що призвело до незадоволеності життям, агресивністю більшості людей та кризою довіри.

Проблема виховання краси вчинку завжди перебувала у сфері інтересів сучасних соціальних та гуманітарних наук, а саме: педагогіки, філософії, психології, соціології, економіки, демографії тощо.

Короткий огляд літератури по темі. Аналіз наукової літератури свідчить про значний інтерес до проблеми виховання краси вчинку виявляли провідні філософи, психологи, педагоги (В. Сухомлинський, Л. Виготський, К. Ушинський, М. Бахтін, С. Рубінштейн, І.А. Зязюн, В.Г.Кремень, В.А.Роменець, В.В. Рибалка, Н.Г. Ничкало, І.Д. Бех, Г.П.Шевченко, О. Бодальова, М. Каган, Я. Коломінський, Б. Ломова, В. Семиченко, П. Якобсон та інших).

Мета роботи – визначити використання прикладів героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей як одну з важливих умов виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету.

Виклад основного матеріалу. Краса вчинку студентів – інтегративна особистісна якість, що включає знання про сутність красивого у вчинковій сфері людини, ціннісне ставлення до прикладів великого подвижництва, самопожертви в ім'я ідеалів добра, миру, краси, істини і справедливості, стійку потребу та свідому саморегуляцію (волю) в особистісно-моральних актах самовизначення, що узгоджуються із розумінням краси, а також рефлексію, спрямовану на аналіз власних моральних станів, проявів поведінки та зіставлення їх із еталоном красивого.

Під педагогічними умовами ми розуміємо цілеспрямовано створені обставини, в основі яких – естетичні, педагогічні, психологічні і соціальні чинники, що визначають кінцевий результат виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету.

Нами виділено, обґрунтовано та експериментально перевірено чотири педагогічні умови виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету, а саме: 1) формування готовності наставників до виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету; 2) передача студентам знань про красу вчинку, як важливу особистісну якість; 3) забезпечення участі студентів в культурно-мистецькому житті, волонтерській і добродійній діяльності університету; 4) використання прикладів

героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей у формуванні краси вчинку студентів.

Ми визначили, що забезпечення четвертої педагогічної умови, – використання прикладів героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей у формуванні краси вчинку студентів необхідно здійснювати шляхом використання екскурсій до визначних місць регіону, що висвітлюють життєвий шлях видатних людей минулого і людей. Ми визначаємо, що активна участь у відвідуванні краєзнавчих музеїв, історичних пам'яток, історико-етнографічні експедиції з вивчення історії свого міста, села, області, краю та топоніміки цієї місцевості, видатних місць призначених для вивчення, збереження та використання пам'яток природи, матеріальної і духовної культури народу є невід'ємною складовою виховання краси вчинку студентів. Тому ми використовували під час формування експерименту віртуальні екскурсії відвідування визначних місць: музей-квартира М.Д. Леонтовича (м. Тульчин), музей М.Д. Леонтовича (с. Марківка), музей-виставка І.Д. Коваля (смт. Кирнасівка), Тульчинський краєзнавчий музей, «Свята криниця» та рідне село В.Я. Гречулевича (с.Ганнопіль).

У ході екскурсій у студенти мають нагоду ознайомитися з життям видатних людей, послухати цікаві згадки про їх життя від місцевих краєзнавців. Знайомлячись з прикладами поведінки видатних людей студенти орієнтувались на відповідні зразки для наслідування, отримували інструментарій для конструювання разом із наставниками ідеального образу виховання краси вчинку. Такі зразки якраз і виступають дієвим стимулом самозміни студентів.

Особливо важливо використовувати під час таких екскурсій різноманітні експонати, що дає студентам можливість зрозуміти багатство й щедрість душі минулих поколінь, їх прагнення до краси, збереження національних звичаїв та обрядів. Використання пошуково-краєзнавчої діяльності студентів сприяє утвердженню патріотизму, дає змогу урізноманітнити напрями їхньої активної участі у громадському та науковому житті в освітньому середовищі університету [1].

Використання прикладів героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей у формуванні краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету ефективна, коли у виховній роботі здійснюється використання художніх фільмів, телепередач, які слугують навчальним матеріалом і заохочують до

творчо-пошукової роботи краси вчинку, до удосконалення виховання краси вчинку студентів, що дають змогу студентам диференціювати справжні і штучні ідеали, усвідомити загальнолюдські цінності, незмінні протягом тисячоліть.

У процесі виховання краси вчинку доцільно практикувати обговорення публікацій з найпопулярніших видань, які приваблюють студентів своїми аналітичними матеріалами щодо політичної, економічної, культурної ситуації в Україні. Студентам необхідно пропонувати для індивідуального читання художню та науково-популярну літературу, які присвячені життєдіяльності видатних українців та героїв минулого і сьогодення: «Євромайдан. Звичайні герої» (Гук Н.), «Залишенець. Чорний ворон» (Шкляр В.), «Видатні постаті в історії України IX - XIX ст.» (Гусев В., Дрожжин В., Калінцев Ю.), «Світло у вікнах. Життя видатних людей» (Лазаренко А.), «100 найвідоміших українців» (Гнатюк М., Громовенко Л., Ломанова О.), «Українки в історії» (Борисенко В.).

Дієвим інструментом впливу колективу на свідомість, спільне судження студентів у яких виражається ставлення до життя і діяльності видатних людей є спільні заходи. Так, проводились наради з колективом групи у ході яких, авторитетним студентам надавалось право виступити з доповідями про важливість краси вчинку студентської молоді, про розуміння та схвалення героїчних вчинків у реальному житті.

Ми приділяємо значну увагу роботі із розвитку активу групи, який підхоплює педагогічні вимоги, що випливали із цілей та завдань виховання краси вчинку студентів. Активом груп, заохочується та формується

культ знання про красу вчинку, пропагування ідеї національної самосвідомості та приналежності до українського народу.

У процесі вмотивування студентів до самовиховання краси вчинку необхідно використовувати такі методи: словесні, прикладу, зустрічі з відомими людьми регіону, участь у роботі колективів художньої самодіяльності, творчі вечори, концерти, перегляд і обговорення кінофільмів, що показують приклади героїчних вчинків наших співвітчизників.

Крім того, для забезпечення педагогічної умови – використання прикладів героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей у формуванні краси вчинку студентів серед студентів необхідно використовувати методичні рекомендації з самовиховання. Наприклад, програми виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот» [2], «Виховання і самовиховання естетики вчинку на прикладі уславлених людей Тульчинського краю». Дана програма та методичні рекомендації містять матеріали про методи і прийоми самовиховання, поради щодо складання програми самовиховання, біографії успішних особистостей минулого.

Отже, використання прикладів героїзму, подвижництва та моральної поведінки видатних людей у формуванні краси вчинку студентів як педагогічна умова виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету, виступає дієвим стимулом самозміни та орієнтує їх на відповідні зразки для наслідування, конструювання разом ідеального образу виховання краси вчинку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Слостенин В.А. Педагогика./ В.А.Слостенин, И.Ф.Исаев, Е.Н.Шиянов; Под ред. В.А.Слостенина. - М.:Изд. центр "Академия", 2002.-576 с.
2. Николаенко С.М., Шинкарук В.Д., Рудень Д.М., Сопівник Р.В., Сопівник І.В., Петрів Г.В., Кушнір А.О., Мойсєєв В.В., Давидова О.П. Програма виховання студента: «Фа-

хівець, громадянин, патріот». Навчально-методичний посібник/ С.М.Николаенко, В.Д.Шинкарук, Д.М.Рудень, Р.В.Сопівник, І.В.Сопівник, Г.В.Петрів, А.О.Кушнір, В.В.Мойсєєв, О.П.Давидова. - К.: «Ай Си Ес - Актив», 2016. - 76 с.

REFERENCES

1. Slastenin V.A. Pedagogy/ V.A Slastenin, I. F. Isaev, E. N. Shiyanov. - M.: Publishing center "Academy", 2002. - 576 p.
2. Nikolaenko S.M., Shinkaruk V.D., Ruden D.M., Sopivnik R.V., Sopivnik I.V., Petriv G.V., Kushnir A.O., Moiseev V.V., Davidova O.P. Student's education program: "Special-

ist, citizen, patriot" / S.M. Nikolaenko, V.D. Shinkaruk, D.M. Ruden, R.V. Sopivnik, I.V. Sopivnik, G.V. Petrov, A.O. Kushnir, V.V. Moiseev, O. P. Davydova - M.: "AiS Es-Activ," 2016. - 76 p.

Use of examples of heroism, asceticism and moral behavior of outstanding people as a pedagogical condition for the education of the beauty of the student's deed

A. O. Kushnir

Abstract: The article deals with the pedagogical condition for the education of the beauty of the student's deed – the use of examples of heroism, asceticism and moral behavior of outstanding people.

Keywords: beauty of student actions, pedagogical condition, virtual excursions, search and lore activities.

Использование примеров героизма, подвижничества и нравственного поведения выдающихся людей как педагогическое условие воспитания красоты поступка студентов

A. O. Кушнір

Аннотация: В статье рассматривается педагогическое условие воспитания красоты поступка студентов – использование примеров героизма, подвижничества и нравственного поведения выдающихся людей.

Ключевые слова: красота поступка студентов, педагогические условия, виртуальные экскурсии, поисково-краеведческая деятельность.